

ANYÁK NAPJÁRA...

IRTA: KOVACS FERENC ref. lelkész, a "Figyelő" szerkesztője.

Ha a gépies amerikai élet napjainkat egyhangúvá teszi, ha ilyenkor visszasírjuk például a zöldágas, cigánymuzsikás, cserebörgéses május elsejét, itt-ott akad kártpótlású ünnepe, amely eszünkbe juttatja, hogy nemcsak gépek, de emberek is vagyunk. Az amerikai emberfajta (s ebbe bele kell vennünk a városi kanadaiak leg többjét) sikerre törekvése nem igen válogatja eszközeit. S így történt meg az, hogy amikor úgy érezték, hogy reánehazérik a szülőháza fejelemző keze s követeli a birodalom fenntartásához szükséges hozzájárulást, hát fordított a szülőháznak. Ennek a történelmi nagy esemény óta is fejlődik a házad szellem minden iránt, ami a multhoz köt, ami egyáltalán köt.

Az amerikai előtt csak a jövő szent. S beleévdők ez az utón már a csecsemő lelkébe is. A szülő csak kereső-gép, se több, se kevesebb. Létra. S a létrát nem szoktuk magunk után húzni, ha már felkapaszkodunk valahová.

Mért van az, hogy Kínában például, meg egybűtt, ahol a szülők iránti tisztelet a tökéletesség kifejlődött, nincsen "anyák napja", mert mindegyik nap az? Igen, Amerikában szükség volt kitálatni az anyák napját, mint ahogy kitálatták az "alma-napot", a "hagyma-napot" és sok másféle napot e termények népszerűsítésére. Az anyákat is népszerűsíteni kellett mesterségesen. Így született meg az "anyák napja" gondolata.

Habár Kanadában kissé más a helyzet azokat tekintve, ez ország alapját éppen a szülőháza iránti ragaszkodás vetette meg s itt állandóan az Óhazába nyulnak az élet gyökerei, mégis idővös e határozottan gyönyörű nyulást megtartani. Ha az anyák napjával kapcsolatos virág-kereskedelmi üzlet propaganda-ja egyebet nem szolgál, mint a lakosság egy százalékában a szív feldobbanását az anya s minden tanítási emlékeztével kapcsolatban, nem kárba vesztett fáradság a sok újságcikk, plakát és virághirdetés.

Nekünk, kanadai magyaroknak többnyire édes-fájó emlékek az anyák napja. Legtöbbször otthon hagytuk azt, aki-ugy hitte (mikor mint kis emberkéket nevelgetett), hogy a családi otthon közelében rakunk fészket; otthon hagytuk azt, aki ma is mindennapi imájában emleget bennünket, akkor is, ha megfeledekezünk róla, aki visszavár, akit mi sohasem szerethetünk úgy, mint ahogy ő bennünket szeret!

Beszélhetünk az apákról is. Megülhetünk az apák ünnepe is egyuttal. De vajon a férfiak nem-e kapják meg az elismerést mindenért, ami érdemeset, jót tesznek? Nem látszik-e meg a kömvés, a szabó, a szobrász, az író munkájának eredménye? Nem élnek-e ki magukat s élvezik az életet a legzordabb foglalkozásokban is, mint például a katonaságban? A férfi benne van az élet lázában s még a sebeket sem érzi úgy, mint a nő, mint az anya. Az anya. Az anya munkája. Soha sincs kérés, munkájának eredményei sohasem szembetűnők, legfeljebb a családi fészkek puhasága, vonzó jellege bizonykodik mellette. S hány ember ismeri el, hogy mit kapott anyjától a szeretet csöndes óráiban, érzelmi, erkölcsi s képzlet-világát, széperékét hogyan fejlesztette ki édesanyja?

A férfi az élettől kivevésre az elismerést, mert erős ahhoz. Hát, hogy e világ, mely eddig jobbra a férfiak világa volt, megemelve zászlaját a nők, az anyák előtt. Ha megtanul-

juk a nőket, mint anyákat, vagy leendő anyákat tisztelni s ha a nők is igyekeznek kiérdemelni e tiszteletet, nemesebb nemzedéket nevelhetünk. Sokan abban látják a "művelődés" jelét, hogy majmolják a kanadaiak rossz szokásait, elfelejtve, hogy akiket kanadaiaknak gondolnak, nem egyebek, mint amerikaiakat utánzó nagyvárosi vegyületek, se itt, se ott ember. S a legrosszabb "kanadai" szokás a szülők, fellebvalók iránti tiszteletlenség. Sok utkanadás azt hiszi, hogy azzal lesz nagyobb ember, ha másokat lefitymál.

Gondoljunk kegyelettel az anyákra május 8-án. De tiszteljük s szeressük embertársainkat is. Csak annyi tiszteletet s cselekvő bátorságot érdemel az ember, amennyit másokkal szemben gyakorol!

Feltalálták a „cserélhető” belésű cipőt

A magyar feltalálók mindig meglehetősen szorgalmasan dolgoztak, a legutóbbi két hónap alatt azonban különösen sok és érdekes találmánnyal jelentkeztek a budapesti szabadalmi hivatalnál. Geötz Ede egy villamos autóforgalom-szabályzó és sebességellenőrző berendezést talált fel. Az autókra felszerelhető készülék már messziről jelzi a kilométerekbe a kocsi sebességét. A szerkezetet szines üveglapok fedik, amelyek váltakozó színűkkel az autó legnagyobb sebességét jelzik. Így például tízenöt mérföldes sebességnél sárga, harmincnál piros színűre gyullad ki a jelzőlámpa. Országuton viszont, ahol az autóknap korlátlan menetessége van engedélyezve, a készülék kikapcsolható. A találmány annál is érdekesebb, mert a városi autóforgalomban hamarosan be lehetne vezetni a kötelezővé lehetne tenni a főszerelést. Így egyszerűen ellenőrizni lehetne, hogy a városok utcáin milyen sebességgel közlekednek az autók. Még egy érdekes működése van az elmes szerkezetnek, még pedig az, hogyha a gépkocsi túllépi a megengedett menetességet, a szerkezet automatikusan visszakapcsolja a motort és így lecsökkenti a sebességet.

A másik érdekes találmányt Gencz István színész jelentette meg, aki egy könnyen szétszedhető, szállítható, majd újból ismét rövid idő alatt föllátható színházat talált fel.

Kubina András mérnök találmánya a "tartós idomú cipő, gyorsan kicserélhető talppal és beléssel". A feltaláló elmondja, hogy a mai cipőknek igen nagy hátránya az, hogy a használat alatt elformatlanodnak, eltorzítják a lábat és tyukszemet okoznak. Talpuk ezenkívül igen gyorsan kopik, a talpához kaptafa és szakmunkás kell, nem lehet kicserélni bennük az elpiszkolódott és elszakadt belést. Kubina András találmánya mindezeket a hátrányokat kiküszöböl s így remélhető, hogy a mai nehéz időkben, mikor új cipőre oly nehezen telik, hamarosan el fog terjedni az országban.

Langer Miklós technikus egy olyan elektromos hangszert talált fel, amely a ködfénylámpával keletkezett elektromos rezgéseket alakítja át hangrezgésekké. A takarékoság jegyében született Mlinkó János gépészmérnök találmánya, aki feltalálta a legtakarékosabb gyufát. A gyufa mindössze egyetlen, éghető anyagból készült gyufaszálból áll, amelyre apró foszforos lemezeket szurhatók fel. Ezek a kis lemezek a gyufa fejt helyettesítik s mivel a gyufa fájja éghetően anyagból készül, minden skatulya gyufánál meg-

be, aki egy könnyen szétszedhető, szállítható, majd újból ismét rövid idő alatt föllátható színházat talált fel.

Kubina András mérnök találmánya a "tartós idomú cipő, gyorsan kicserélhető talppal és beléssel". A feltaláló elmondja, hogy a mai cipőknek igen nagy hátránya az, hogy a használat alatt elformatlanodnak, eltorzítják a lábat és tyukszemet okoznak. Talpuk ezenkívül igen gyorsan kopik, a talpához kaptafa és szakmunkás kell, nem lehet kicserélni bennük az elpiszkolódott és elszakadt belést. Kubina András találmánya mindezeket a hátrányokat kiküszöböl s így remélhető, hogy a mai nehéz időkben, mikor új cipőre oly nehezen telik, hamarosan el fog terjedni az országban.

Langer Miklós technikus egy olyan elektromos hangszert talált fel, amely a ködfénylámpával keletkezett elektromos rezgéseket alakítja át hangrezgésekké. A takarékoság jegyében született Mlinkó János gépészmérnök találmánya, aki feltalálta a legtakarékosabb gyufát. A gyufa mindössze egyetlen, éghető anyagból készült gyufaszálból áll, amelyre apró foszforos lemezeket szurhatók fel. Ezek a kis lemezek a gyufa fejt helyettesítik s mivel a gyufa fájja éghetően anyagból készül, minden skatulya gyufánál meg-

reknak. Így osztán nyugodt lélekkel keltem a nagy utra. Hát nem cifritom tovább a dögöt, tuggya, csak aszondom, nem mind igaz, amit az emberek beszélnek. Amerikába se fenéki téfő az élet. Ott má mind gyárba csinálják a cipőt. Fenének se köll a kézzel varrt fájny por-tácsa, aszongyák, drága. A vé-uraságnál, én azomba má kipu colodtam, kitanultam a cipész-iptart. Fehérváron tanultam ki. Box, sevró, antilop, francia vagy amerikai ez nékem mind a kisujjomban van. Gondoltam, otthon mégis csak könnyebb az élet, ahon má úsmernek, hát ott telepedtem le. Megnősültem. Árvalányi vót az illető, az igaz, de jó asszony, dógos aszongya. Meg kell hagyni, kicsit nagy szája is van nekke, de a fene bánja, minden aszongyában akad valami betegség. Az ipar azomba nem ment. Kinek kell ott sevró meg antilop? Jó a bocskor, nyáron meg meztőláb. Egy-kettő, nem mondom, a dok-tor, a jegyző, de abbul megélni nem lehet, nemhogy bótót nyit-tani, hogy ne kölljön mindég a lakásba csirizolni. Gondultam, nem idevaló az én tudományom elmék Amerikába. Hát a pénz az utiköcségre valahogy csak együtt vót, de mi lesz az aszongyával meg a kis Jóskaival, mer azt is adott má az Isten. A Rozál aszonta, van neki egy rokonja Kisgörcsön, igaz, hiri-ből ugy tudja, hogy feszült ör-gökik a pézre, ködös elült, sze-gény vére elült mindég a zseblé-paszti a kézt. Ezér én-gem sose tört a kívánság utá-na, hogy megússzerjem. Mál-g se úsmerem. De az asszony most erőködött, hogy így-ugy, így ember az azér, oszt átment-hozzá. Ez a rokonja a Vajkos Balázs osztán meg is ígérte, hogy új máj segéll, amég én oda leszek, amég én nem küdbeték az asszonynak meg a kisgye-

spórolható körülbelül hatvan gyufaszál.

Mangold Béla egy speciális alsónadrágot szerkesztett, amelyet rugalmas öv tart. Ezáltal a rubadarab szorosan a testhez simul és nem kell gombolni. Kállay Tamás a bokahajtokás harisnyát találta fel, melynek az a jellegzetessége, hogy bokakamagasságban hozzá van szöve egy hajtóká, amely a cipő szárjára borítható és ilyen módon megvédi a lábat a csapadék behatolásától.

Látványos tehát, hogy feltalálónk szorgalmasan dolgozik, a szabadalmi hivatal alig győzi a rengeteg munkát s a találmánybejelentések nagy arányból következtek, remélhetőleg, hovatovább elérünk odáig, hogy valaki feltalálja a bőrből, vasból, szövetből, kaucsukból vagy bármiféle anyagból készült olyan pénzárctát, amelyből sohasem fogy ki a pénz. S ha idáig eljutunk, azontul, remélhetőleg már boldogabb világ következik. De csak remélhetőleg.

A sok kanadai magyar feltaláló közül különösen említésre érdemes Tribula József winnipeg-i honfitársunknak egészen új alapokra fektetett titkos írása, mely teljesen felesleges te-szi az eddig egyes államok közötti bizalmás izenetek küldésére használt úgynevezett "chiffre" kulcs-rendszert. Tribula Jó-zsef már azóta dolgozott titkos írása tökéletesítésén, mióta a honvédség távirás-csapatainál szolgált a háború alatt. A Tribula-féle rendszernek az egy-szerűség mellett az az előnye is megvan az eddigi titkos írások-kal szemben, hogy amely pillan-atban felfedik a titkot, az e-gész rendszer önműködőleg o-lyan más csoportosításban alkal-mazható, hogy a beavatottakon kívül senki más nem tudja az adott szöveg értelmét kibogoz-ni.

tam, aki keveset nagy kinnal összekeserveskedtem, azt most adjam nekik? Most én megen pucérra ködössödök? Akkor mēr vótam oda Amerikába? Hát nincs igazságom azombad? Lepörcentette cigarettájáról a hamut s oldaltplasztant az örege. Emez a kopaszodó fej-bűbjára visszalökött kucsával kissé megörbéd derékka ül-fellette. Mintha nem is halla-ma a cipész locsogását, mere-ven nézte az éledő tájat. A má-sik, hogy végre meggyőzze a maga igazáról, újra beszédbe kezdett.

— Osztan az hozott tiszta méregbe, mikor aszonta az aszongya, hogy ő biz nem türi, hogy a házuk dobra kerüljön az adó miatt, az ura meg a fód alá, mer péz nincs. Ha nem adok, ü törvénybe viszi a dögöt. Híjnye, ehun a lóáb! De ne félj te, Rozál, mondtam a feleségemnek, maj megtanítom én becsületre. Kipakulom lehe-etnémet, csak győzze hógatni. Hát most ezér vonék errefele.

— Az öreg most hümmögött e-egyét, szortyintott a pipájából. — Oszt fölkészült-e, őcsém, alaposan? Mer aszondom, nem akarmiféle ijedős vénasszony az a Vajkos.

— Nojssz, nem ijedek én meg az ördög árnyékától se. Vótam én katona is, a dicsőség! Mikor sturn vót, akkora likat-furtam az ellenség hasába, hogy a többinek menten nad-rárga szaladt a bátorsága. Most egy kehes, hitványka vén embertől rütytenének be? Még hogy törvénybe visz? Csak élémbe kerüljön ecer az a veszekedett fajzat!

Csak úgy dajuzdott benne a hősiesség, amikor szerkerük egy kis akácsoshoz ért. Annak szélén, az országot menteni kö-kerezett állott, rajta a Megvál-tó megfeszített teste. A cipész lekapta a kalapját és hirtelen

Texasból Budapestre hátrafelé

Kinyitá a szoba ajtaja és be-lépett egy ember. Hátrafelé lé-pett és úgy is jött befelé, egyen-letesen, szabályosan hátrafelé, egészen a "szoba" közepéig. Az-tán hirtelen megfordult.

— How do you do? A nevem Wingo. Gyalog jöttem Ameri-kából.

Alacsony emberke, kopott tu-ristaöltözékben. Kezében vas-tag faragott bot, zöld autópápa szemet visel és két apró tükrör van a pápaszemre erősítve.

— Pardon — mondtam — ön így jött Amerikából Mr. Wingo mindig hátrafelé?

— Igen, én így szoktam jár-ni — felelte egyszerűen és le-ült.

Aztán bőrkötéses albumot vett elő, amelybe újságkivágá-sokat ragasztott be. Az album-ból és halk, szűkszavú elbeszéléséből kiderült a tényállás, Mr Plennie L. Wingo 1931 április 15-én elindult a texasi Fort Worth-ból. Világkörüli utram menet gyalog. Felvette a tükrös pápaszemét és elindult hátrafe-lé.

— Nem nehéz hátrafelé men-ni — jegyezte meg, — igaz egy-kécsit szokatlan. Előzőleg hat hónapig treniroztam. Végered-ményben mindegy, hogy az em-ber előre megy-e vagy hátra.

E mély filozófiára valló meg-jegyzés után Mr. Wingo elmon-dotta, hogy szállodás volt Texas-ban. Szállodája tönkrement. Ekkor határozta el a világkörü-li utat. Feleségétől elbucszott és megígérte, hogy majd pénzt küld neki az utjáról. Egy da-big küldött is. Végighátrált az egész északamerikai kontinen-sen és szépen keresett. Külön-böző cégek hirdetéseit akasztot-ta magára, az emberek megáll-tak és nézték és a cégek fizet-tek neki. Pénzének egyrészt elküldte a feleségének, a másik részt félretette. Így jutott Bos-

tonba, ahol hajóra ült. A hajó ingyen vitte Hamburgba, mert a fűtők között dolgozott. Euró-pában aztán kellemetlen csaló-dások érték.

— Itt nem lehet megélni. Eu-rópában még kevesebb pénzük van az embereknek, mint Ame-rikában. Sajnos, nem keresem semmit, amióta Európában vagyok és ezért elvált tőlem a feleségem. Beadta a válópert ellenem, hűtlen elhagyásá el-mélem. Amíg küldtem pénzt, ad-dig nem voltam hűtlen, most, hogy nincs pénz, egyszerre hű-tlen lettem. Tizennyolc évig él-tünk együtt, van egy nagy lá-nyunk. Bécében kaptam meg az értesítést.

— Pedig most már nem for-dulok vissza, én folytatom az utamat rendületlenül hátrafe-lé mert én előre akarok jutni. Most végimentem Németorszá-gon, Csehszlovákián és Ausz-trián. Egy pár napig itt pihe-nék, aztán jön Rumánia, Bul-gária, Törökország, Perzsa, In-dia, Kína és Japán. Japánban megint hajóra szállok, dolgoz-ni fogok a hajón, hogy ingyen visszavigyenek Amerikába. Az-tán majd megírom emlékirat-imat. Sajnos, most kissé meg-szorultam. Itt nem lehet dolgo-zni Európában, úgy látszik a hir-detési szakma gyöngye. Irtam hazra Newyorkba egy gumisá-rok-vállalatnak, hogy hajlandó-vagyok reklámozni a gumisár-kaikat. Tudniillik mindig gumisá-rok van a cipőmben, úgy kön-nyebben lehet vándorolni.

— Ez hányadik cipője, mi-óta elindult?

— Ez a tizenegyedik pár. Ci-pőre sokat kell költeni az én szakmámban. Ez a legnagyobb üzleti befektetés. A felrész elől bírja a fáradságot, de a talp az tönkremeg. Sajnos, most nem tudok magammal újabb pár cipőt venni, mert, mint mon-dottam, kissé megszorultam. Már elkötöttem minden pénzem-et, amit Amerikában keres-tem. Én tudniillik nem vagyok ködös, ha lehet, nem veszek i-génybe vendégszeretet, rend-szerint szállodában szállok meg és fizetek a lakásért. Most az Úrvhadserg szállásán lakom itt Budapestben, 75 fillért fizetek esténként a szállásért.

— Nem tudom meddig mara-dok itt, azt hiszem, meg fogom várni az amerikai gumisáro-kyár választát. Pihenni akarok, mert kissé elfáradtam és a lelki dolgok is megviseltek, még pé-nzem sincs. Meg kell jegyezem hogy az európai városokban kénytelen vagyok az utcán elő-re menni. Nem tudok máskép-pen, csak angol és ha a ren-dőr feleségre vonna, hogy mi-dmár meggyárazni. De az országoton persze mindig hátrafelé megyek. Mindig csak bátrán, egyenesen hátra, — ez a jelszavam. Most, mint már mondtam, súlyos válságban va-gyok, de talán majd csak kihát-ralok ebből is. Köszönöm uram hogy meghallgatott. Good bye. Budapest is a wonderful city.

Balányi György.

350 JÉGHEGY USZIK AZ ÉSZAKI ATLANTI ÓCEANON DÉL FELÉ

Az amerikai partorség pa-rancsnoksága jelenti, hogy 350 óriási jéghegy uszik az Atlanti óceán északi vidékéről dél fe-lé és április végén elérte a nem-zetközi hajózás utárlányát. A jéghegyek közül egyesek való-ságos uszó jégcsigetek mé-reteit érik el. Növelt a veszélyt az óriási jég tömegeket körülvevő sűrű köd. Tekintettel a fenye-gető veszélyre, a hajók menet-irányát megváltoztatták.

FESZÜLET AZ UTON

IRTA: KALLAY JÁNOS

Szekér zörgött az országot közepén. Kucsás, csontos, kis öregember ült az átvettett deszkán. Szőröcsömös szemöldöke alól figyelve villogott elő fekete bogárszeme. Vagy száz lépésnyire a szekere előtt egy magában roptató alakot látott. Annak formájátát firkészte.

Csettentett a lovaknak s mi-kor beérte a két friss csikóval a gyalogos embert, a nagy zörgésre ez megfordult, ránézett a mutatoujját a kalapkarimához emelve, felkiáltott hozzá:

— Hall-e, öreg, messzi esik még Kisgörcs?

Az öreg rövidebbre fogva a gyeplőt, meglassította a lovakat s lenézett a kocsirol. Piros-képi, iparosforma, feketeruhás volt a kérdező. Afféle félúr. A hangja olyan hetyke, mintha már valahonnan fölülről nézne le a földtúró szegényre. Falusi szabó lesz avagy suszter, gon-dolta az öreg s vállát rántva ve-tette ő is hetykén a választ:

— Nekem félórára hullatta az Isten, magának duplára. Jókédvűen vágott vissza a másik:

— Segíthetünk azon, apám! Odatart taaga is?

— Ha Isten is úgy akari...

— Nojssz, akkor beférnek tán én is a saraglyába!

Az öreg újra vállát rándítot-ta s teste helyzetadó mozdulat-tal arrébb lökött az ülésen. Zörrent a szerszám, nekiug-rott szilajult erővel a két csikó. Viték a két egymasmellé ke-rült, idegen életet.

A csontos öreg szemé a föl-szedett idegenre rebbent.

— Há valósi?

— A Balaton mellé, Szobdi-ba. Onnet hozott a vonat Les-pényig.

Bólintott az öreg.

— Tavi ember. Mutt évibe én is jártam arra.

Megrityentette az ostort. A lovak ringó járását szemlélve, szótta a szót:

— Fene nagy víz az. Az em-ber egy látásra át se éri a végét. A vendégutas derülő dícsék-vekre kapott:

— Hát még az oceán! Hát azt látta vón, szomszéd.

— Assé lehet nagyobb.

— Hajaj. Mosdáhagyta tó-csa mellette a Balaton.

Az öreg dereka erre vissza-lökött és szúrós szemé végig-mérte a hányaveti beszédét.

— Hogy mi a szosz! ... Tán csufulódik velem?

A tavi ember szavában bizto-san csóválta a fejét.

— Nem én. Magam szemivel lájtam. Onnet gyüttem négy hete.

Az öreg most egykedvű nyu-galommal kente szét a bajszát.

— Ammás. Akkor tán lehet. Oszt mifelénk meg mit keres?

— Szavam vóna ott egy cí-fra szemléll, nevezetes Vajkos Balázssal. Tuggya, mék a há-za?

Az öreg rákapta a tekintetét.

— Vajkos Balázsé?

— Az. Üsméri tán?

Az öreg maga elé tűnődött.

— Hát egy faluba vónánk.

— Nojssz, akkor tuggya, ki-rül szedném én le a köröszví-zet.

— Hát szedné?

— Nemcsak szedném, de sze-dem is. Vérsziv, pogány az, a-szondom magának. Tuggya az Isten, hogy mér akasztotta vé-le össze a szekerem rudját.

A cigarettát pödört. Az öreg